

§ 114

Framtida etableringsfunktion i Värmland - framtagna tjänsteskrivelse samt missiv

Dnr KS/2021:467

Allmänna utskottets förslag till kommunstyrelsen

1 Sunne kommun ställer sig bakom att Region Värmland, tillsammans med länets kommuner, tar fram förslag till samverkansavtal, organisation och arbetsformer för en gemensam etableringsfunktion i Värmland.

2 Förslag till samverkansavtal, organisation och arbetsformer ska baseras på genomförd utredning samt bärande principer i tjänsteskrivelsen.

3 Etableringsfunktionens årliga kostnad med indikativa nivån på 10 SEK per invånare är för hög och Sunne kommun anser att en effektivare organisation måste utformas.

4 Samverkansavtalet ska beslutas av respektive ingående part.

Sammanfattning

Under ett antal år har det gemensamma etableringsarbetet i Värmland drivits från Business Värmland, som ett projekt under Karlstads Innovation Park. Finansieringen kommer från Regionalfonden (ERUF) via Tillväxtverket med medfinansiering av Region Värmland. Projektet avslutas vid halvårsskiftet 2021. Med anledning av att det pågående etableringsarbetet avslutas måste vi i Värmland ta ställning till om vi vill skapa en ny gemensam etableringsfunktion. En förutsättning för fortsatt samarbetet med Business Sweden är att det finns en regional etableringsfunktion. Business Sweden marknadsför Sverige till utländska företagsetableringar och arbetar med regioner, inte med enskilda kommuner.

Beslutsunderlag

Kommunchefens tjänsteskrivelse 2021-09-21

Rapport Etableringsfunktion Värmland

Beslutet skickas till:

Region Värmland, mona.bjorn@regionvarmland.se

Justerare			Utdragsbestyrkare
-----------	--	--	-------------------

Framtida etableringsfunktion i Värmland

KS/2021:467

Förslag till beslut

1. Sunne kommun ställer sig bakom att Region Värmland, tillsammans med länets kommuner, tar fram förslag till samverkansavtal, organisation och arbetsformer för en gemensam etableringsfunktion i Värmland.
2. Förslag till samverkansavtal, organisation och arbetsformer ska baseras på genomförd utredning samt bärande principer i tjänsteskrivelsen.
3. Etableringsfunktionen ska finansieras genom en årlig kostnad för samtliga parter med en **indikativ** nivå på 10 SEK per invånare.
4. Samverkansavtalet ska beslutas av respektive ingående part.

Sammanfattning av ärendet

Under ett antal år har det gemensamma etableringsarbetet i Värmland drivits från Business Värmland, som ett projekt under Karlstads Innovation Park. Finansieringen kommer från Regionalfonden (ERUF) via Tillväxtverket med medfinansiering av Region Värmland. Projektet avslutas vid halvårsskiftet 2021. Med anledning av att det pågående etableringsarbetet avslutas måste vi i Värmland ta ställning till om vi vill skapa en ny gemensam etableringsfunktion. En förutsättning för fortsatt samarbetet med Business Sweden är att det finns en regional etableringsfunktion. Business Sweden marknadsför Sverige till utländska företagsetableringar och arbetar med regioner, inte med enskilda kommuner.

Utredning av ärendet

Värmland behöver företagsetableringar för att säkerställa tillväxt och arbetstillfällen. Behovet av att arbeta med att attrahera nya företagsetableringar är regionövergripande vilket är en av de främsta

SUNNE | VÄRMLAND

anledningarna att ha en gemensam etableringsfunktion. Ett annat är samarbetet med Business Sweden. Business Sweden marknadsför Sverige till utländska företagsetableringar och arbetar med regioner, inte med enskilda kommuner.

Med bakgrund av att projektet Business Värmland skulle komma att avslutas fick Kommundirektörerna i Värmland (KDN) i uppdrag från Värmlandsrådet att se över hur en ny etableringsfunktion skulle kunna utformas. Utredningen pågick under hösten 2020 och redovisades till Värmlandsrådet under våren 2021. Arbetet har skett i nära samarbete med Näringslivsansvariga i Värmland (NAV) och KDN samt representanter från Region Värmland (regiondirektör och biträdande regiondirektör). Rapporten landade i ett förslag om att skapa en gemensam etableringsfunktion i Värmland, genom avtalssamverkan med hemvist inom Region Värmlands organisation och med gemensam finansiering.

En länsgemensam etableringsfunktion förväntas samordna ett proaktivt investerings- och etableringsarbete. Verksamheten ska ses som regional företrädare kring investeringsfrämjande åtgärder och ha ett nära samarbete med Business Sweden.

Ambitionen är att etableringsfunktionen ska vara i drift från och med den 1 januari 2022 och ta vid det arbetet som Business Värmland drivit fram till halvårsskiftet 2021. För det krävs att parterna fattar inriktningsbeslut om att ta fram samverkansavtal under tredje kvartalet 2021. Samverkansavtalet kommer arbetas fram och förankras under tredje och fjärde kvartalet 2021 för beslut hos respektive part sista kvartalet 2021.

Organisation, styrning och hemvist

En gemensam etableringsfunktion kan organiseras på olika sätt; Bolag, kommunalförbund och avtalssamverkan. I rapporten framgår att ett kommunalförbund innebär en alltför stor överbyggnad för endast en uppgift och bedömningen är därför att det inte är en lämplig organisationsform. Att tillsammans äga ett bolag som ska sköta organisationens drift kan skapa otydligheter vad gäller styrning, delaktighet och skapa avstånd till parternas ordinarie näringslivsarbete. Därför föreslås i rapporten att det gemensamma etableringsarbetet ska organiseras genom avtalssamverkan. Avtalet ska bland annat säkerställa;

- att alla kommuner och regionen deltar på lika villkor.
- att alla blir delaktiga i styrningen av organisationen.
- att alla avtalsparter delta i styrningen genom en styrgrupp.

För att skapa transparens och delaktighet för etableringsfunktionens arbete ska etableringsfunktionens styrgrupp bestå av länets kommunstyrelseordförande samt regionstyrelsens ordförande. Konsensusbeslut i styrgruppen är en förutsättning. Styrgruppen beslutar om principiella och övergripande ärenden som exempelvis budget och verksamhetsplan. Arbetet inom den gemensamma etableringsfunktionen behöver organiseras så att det bedrivs av en grupp personer. Ur ett långsiktigt perspektiv är det allt för sårbart att det etableringsfrämjande

arbete endast utgörs av en eller ett par medarbetare. Utöver anställd personal kommer etableringsfunktionen också arbeta med konsulter i varierande utsträckning.

När etableringsfunktionen bedrivs genom avtalssamverkan krävs en utpekad hemvist för organisationen. De tjänstepersoner som ska arbeta i organisationen får en anställningsmyndighet och en arbetsplats hos någon av avtalsparterna, Region Värmland föreslås vara vårdorganisation. Ambitionen är att placera etableringsfunktionen inom ramen för Region Värmlands regionala utvecklingsverksamhet.

Etableringsfunktionens relation till samverkansgrupper

I Värmland finns ett antal olika nätverk och samarbeten som arbetar med förbättringsarbete, omvärldsbevakning, kompetensförsörjning e.tc. Dessutom finns, från och med regionbildningen den 1 januari 2019, vår gemensamma samverkansplattform, Värmlandsrådet. För att skapa tydlighet bör samverkansavtalet som ska reglera etableringsfunktionen innehålla information om etableringsfunktionens roll i förhållande till andra etablerade samverkansfunktioner.

Bärande principer

I rapporten lyfts ett antal frågeställningar och för det fortsatta arbetet har nedanstående principer utformats. Principerna bedöms kunna ge en god vägledning för utformning av förslag till samverkansavtal, organisation och arbetsformer för en gemensam etableringsfunktion i Värmland.

- En gemensam etableringsfunktion för Värmland skapas och organiseras genom avtalssamverkan.
- Region Värmland ska vara hemvist för etableringsfunktionen.
- Alla kommuner och regionen deltar på lika villkor (beslutsfattande genom konsensusbeslut).
- Alla blir delaktiga i styrningen av organisationen (styrgruppen ska bestå av samtliga kommunstyrelseordföranden samt regionstyrelsens ordförande).
- Länets kommundirektörer, regiondirektör, biträdande regiondirektör samt regional utvecklingsdirektör har till styrgruppen en beredande och samordnande roll.
- Ledningsgruppen för det operativa samarbetet ska utgöras av länets näringslivsansvariga inklusive regionens motsvarighet.
- Etableringsfunktionen ska finansieras genom en årlig kostnad för samtliga parter med en indikativ nivå på 10 SEK per invånare. Beloppet beslutas om i samband med beslut om samverkansavtal.
- Kostnaderna för etableringsfunktionens första år (2022) finansieras av parternas gemensamma resurser.
- Deltagandet i det gemensamma arbetet ska vara långsiktigt

Ekonomiska konsekvenser

Enligt indikativ nivå som mest en kostnad om 135 000 kr/år. Denna hanteras inom befintlig ram.

Barnkonventionen

Ärendet berör barn. En barnkonsekvensanalys bör göras i enlighet med FN:s barnkonvention.

Ja Nej

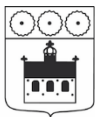
Beslutsunderlag

Kommunchefens tjänsteskrivelse 2021-09-21

Rapport Etableringsfunktion Värmland

Petra Svedberg
Kommunchef

Beslutet skickas till:

GRUMS KOMMUN

GRUMS KOMMUN

Annika Lomarker

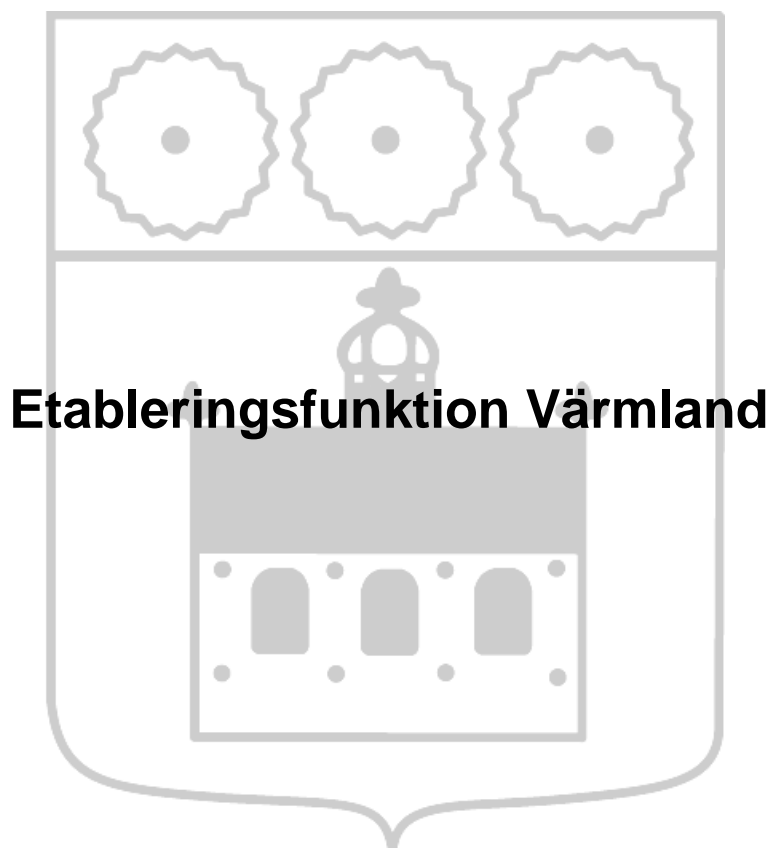
annika.lomarker@grums.se

RAPPORT

Datum

2021-02-05

Sida
1(7)

Etableringsfunktion Värmland

Bakgrund

Värmland behöver företagsetableringar för att säkerställa tillväxt och arbetstillfällen. Under ett antal år har det gemensamma arbetet i Värmland drivits från Business Värmland, som ett projekt under Karlstads Innovation Park. Finansieringen kommer från Regionalfonden (ERUF) via Tillväxtverket med medfinansiering av Region Värmland. Projektet avslutas vid halvårsskiftet 2021.

Det finns ett behov av att arbetet med att attrahera nya företagsetableringar är regionövergripande. Att samla resurser och kompetens är ett skäl. Ett annat är samarbetet med Business Sweden. Business Sweden marknadsför Sverige till utländska företagsetableringar men arbetar företrädesvis med regioner och inte med enskilda kommuner.

Uppdrag

Kommundirektörsnätverket har gett de två kommundirektörer som har ett särskilt ansvar för näringslivsnätverket i uppdrag att ta fram ett förslag på hur vi ska arbeta gemensamt i Värmland för att kunna skapa förutsättningar för ett proaktivt etableringsarbete för hela Värmland.

I detta uppdrag har därför deltagit två deltagare från kommundirektörsnätverket (representerat av Annika Lomarker, Grums och Martin Willén, Kristinehamn), Näringslivsnätverket (representerade av Märet Engström, Karlstad, Yvonne Nilsson, Årjäng och Maria Thiery Wase, Filipstad) samt Region Värmland (representerat av Stina Sjölin, Benjamin Amukena Nyqvist).

Arbetsmetod

För att få faktakunskap och lära av andra så har vi gjort en benchmark av andra regioners etableringsfunktioner. Detta har gjorts genom att intervjua etableringsfunktionerna men också ta del av det skriftliga material som finns i organisationerna men också i utvärderingar som gjorts. Vi har tittat på fakta om innehåll och organisering och finansiering, se bilaga.

De etableringsfunktioner vi valt att titta på är Business Region Örebro (BRO), Business Region Skaraborg, Invest in Norrbotten, Invest in Dalarna och Business Region Mid Sweden (Jämtland-Härjedalen).

För att bättre förstå hur etableringsfunktionen fungerar och vad det finns för nyttor och vad det är som gör att en etableringsfunktion blir framgångsrik så har vi intervjuat företrädare för kommuner och regioner. Alla i gruppen har intervjuat sina kollegor i de aktuella regionerna och i kommuner som ingår i regionen. Syftet med intervjuerna har varit att se hur kommun- och regionföreträdare upplever att etableringsfunktionen fungerar, vad har man för nytta? Vilka är framgångsfaktorerna? Och hur fungerar det med legitimitet och delaktighet?

Framgångsfaktorer

Finansiering och långsiktighet

Arbetet med att attrahera nya företagsetableringar och investeringar i ett län behöver vara långsiktigt eftersom effekterna av olika insatser inte kommer omedelbart. Därför behöver finansieringen vara stadig och kontinuerlig. Projektfinansiering kan vara bra komplement till det långsiktiga arbetet, men kan inte vara grunden.

Om alla kommuner, tillsammans med regionen, finansierar verksamheten borgar det för ett engagemang. Parterna strävar efter att få ut så mycket som möjligt av insatt kapital.

Delaktighet, förankring och legitimitet

En förutsättning för ett framgångsrikt etableringsfrämjande arbete är delaktighet och förankring hos samtliga kommuner och hos regionen. Ett gemensamt ägarskap är viktigt för att klara av att lägga konkurrensen mellan olika delar av länet åt sidan och fokusera på den konkurrens som sker på den nationella och den internationella arenan.

Delaktigheten och förankringen är också viktig på flera nivåer hos parterna. Såväl politisk som tjänstepersonsnivån måste vara involverad i arbetets prioriteringar och arbete för att säkerställa en stark koppling till det ordinarie näringslivsfrämjande och samhällsutvecklande arbetet som respektive part bedriver i sin ordinarie organisation. Att verksamheten är transparent och tål att granskas är också centralt för att länets invånare, företag och media ska kunna känna förtroende för arbetet.

Styrning

För att garantera en god förankring hos alla medlemmar/parter av organisationen för det etableringsfrämjande arbetet är det viktigt att styrningen av organisationens arbete utformas så att den utgår från både den politiska nivån och tjänstepersonsnivån. Det är också centralt att samtliga medlemmar har samma inflytande och deltagande i den formella styrningen. Detta har betydelse både för att garantera förankringen hos parterna, men också för parternas förmåga att möta svårigheter som kommer komma i det kontinuerliga arbetet.

Roller och organisering

Kommunerna och regionen har alla sina respektive individuella förutsättningar att driva ett etableringsfrämjande arbete. Då målet med en länsövergripande organisering av arbetet är att lyckas väl i den nationella och den internationella konkurrensen är det viktigt att så många som möjligt, helst alla kommuner och regionen är parter och har ett gemensamt ägarskap i arbetet. Men eftersom förutsättningarna skiljer sig mellan parterna är det betydelsefullt att de stora kommunerna och regionen, med sina möjligheter var gäller resurser och kompetens, är aktiva och generösa i samarbetet med övriga medlemmar.

Arbetet behöver organiseras så att det bedrivs av en grupp av personer. Att forma ett etableringsfrämjande arbete med endast en eller ett par medarbetare blir allt för sårbart, sett ur ett långsiktigt perspektiv. Det är viktigt att parterna förmår att ge de medarbetare som arbetar i organisationen tydlighet i det mandat som skapas. En sådan tydlighet underlättar för samspelet med parternas respektive ordinarie organisationer.

Nytta

Ingen kommun blir starkare i sitt etableringsarbete än styrkan hos det samlade etableringsarbetet i hela regionen. Effekterna av arbetet, och verksamhetens förmåga beror mycket på parternas gemensamma kunskap och förståelse av mekanismerna i företagsetableringar och vilka faktorer som faktiskt har betydelse. Därför är det viktigt med ett kontinuerligt arbete med att stärka kunskapen om detta bland medlemmarna, inte minst i de styrande delarna.

Att känna att man har nytta av samarbetet är viktigt för alla ingående parter även om det inte alltid är i direkta etableringar i varje kommun. Även sekundära positiva effekter av etableringar som sker måste belysas.

Genom att samarbeta är det möjligt för parterna att få "mer för pengarna" än om respektive part arbetar isolerat med frågorna. Det kan vara viktigt att kontinuerligt synliggöra och påminna om denna nytta hos parterna.

Viktigt i det etableringsfrämjande arbete är att, utöver arbetet med konkreta etableringar, även arbeta värdeskapande i förhållande till näringslivsfrågor bredare i länet (kunskap, analys, statistik, nätverk etc).

Arbetsätt, uppdrag och avgränsning

I syfte att lyckas i den nationella och den internationella konkurrensen är det viktigt att det sker ett arbete med att prioritera. Vad/vilka branscher/områden är områden som olika delar av länet är nationellt eller internationellt starka inom och hur kan dessa lyftas på ett framgångsrikt sätt?

Det är centralt att analysen av länets möjligheter och utformningen av arbetet sker via ett utifrån-och-in-perspektiv. Den som överväger att etablera eller investera i länet utgår från detta perspektiv.

Proaktivitet och nytänkande är eftersträvansvärt – att inte upprepa det som gjorts tidigare utan istället våga pröva nya vägar kan vara ett sätt att synas i konkurrensen med övriga län.

Etableringsfunktion Värmland – Syfte

Syftet med en gemensam etableringsfunktion i Värmland är flera:

- Sörja för att helt nya företagsetableringar och nya investeringar i befintligt näringsliv ständigt pågår. Viktigt är att också att skapa en grogrund för att behålla och utveckla befintligt näringsliv.
- Vara en organisation för gemensam marknadskommunikation i syfte att stärka Värmlands varumärke i konkurrensen om företagsetableringar och tillväxt.
- Gemensamt arbete med att stärka varandras förmåga och kompetens att ta emot företagsetableringar och möta de behov som företag har och som spelar roll för val av plats för en nyetablering.
- Sörja för att Värmland till större del blir en del av internationella värdekedjor samt att skapa en sammanhållen bild av de värdeerbjudanden som den ekonomiska regionen kan erbjuda.
- Skapa stolthet och känsla av ett gott företagsklimat i Värmland.
- Skapa ett gemensamt betraktelsesätt att all positiv utveckling i en kommun i Värmland är bra för hela Värmland.

- Vara en organisation som har en stark förankring i länet och har förmåga att hantera utmaningar och tänka nytt.

Etableringsfunktion Värmland – Mål

En mångfald av företagsetableringar skapas genom ett proaktivt och långsiktigt samarbete mellan Värmlands kommuner och Region Värmland. Genom en etableringsfunktion i Värmland skapar vi tillväxt och arbetstillfällen i regionen.

Förslag på organisering och finansiering

Det finns olika lösningar för hur en etableringsregion kan organiseras. Det vi har sett i vår benchmarking är tre alternativ; Bolag, kommunalförbund och avtalssamverkan. Alternativet med kommunalförbund anser vi vara en alltför stor överbyggnad för en uppgift och är därför inte lämpligt. Att tillsammans äga ett bolag som ska drifva organisationen kan skapa otydligheter vad gäller styrning och allas delaktighet och ett avstånd till parternas ordinarie näringslivsarbete.

Genom vår benchmarking har vi fått uppfattningen att avtalssamverkan säkerställer att alla kommuner och regionen deltar på lika villkor och att alla därmed blir delaktiga i styrningen av organisationen. Vår arbetsgrupp förordar därför ett samarbete genom avtalssamverkan. Genom avtalssamverkan kan företrädare för alla avtalsparter delta i styrningen genom en styrgrupp. Vi anser att lämpliga deltagare i styrgruppen är kommunalråd/regionråd. Det mer löpande samarbetet mellan kommuner – region – organisation bör kunna hanteras genom en arbetsgrupp med näringslivsföreträdare från alla kommuner och regionen. Kommundirektörer/regiondirektör bör på något sätt involveras i arbetet, detta skulle kunna ske genom att en företrädare för organisationen regelbundet deltar på de träffar som redan genomförs mellan dessa tjänstepersoner.

När organisationen ska drivas genom avtalssamverkan så behöver den en värdorganisation. De tjänstepersoner som ska arbeta i organisationen får en anställningsmyndighet och en arbetsplats hos någon av avtalsparterna. Värdorganisation skulle därmed kunna vara Region Värmland men också någon av kommunerna. Detta är en fråga som behöver diskuteras på politisk nivå, men från vår arbetsgrupp så anser vi att Region Värmland skulle vara en lämplig värdorganisation.

Långsiktigheten genom en grundfinansiering är oerhört viktig för ett framgångsrikt arbete. En etableringsregion Värmland som organisation måste ha tryggheten i att ett visst kapital för tjänster och övriga kostnader är säkerställt för en lång tid och inte under en projektperiod. Även för rekrytering av kompetens är långsiktigheten viktig. Kommunerna och Region Värmland bör därför i avtalssamverkan komma överens om en lämplig grundfinansiering. Det vi har sett från andra regioner är att man kommer överens om ett belopp per invånare vilket ger att kommunerna står för hälften av finansieringen och Region Värmland av hälften. Organisationen kan givetvis söka projektmedel för specifika ändamål men projektmedel får inte vara istället för en stabil grundfinansiering.

Bilaga

Investeringsfrämjande organisationer fakta

Business Region Örebro

Organisation och uppdrag	Samverkansprojekt - permanent verksamhet Styrgrupp kommunstyrelsens Ordförande Ledningsgrupp näringslivschefer verksamhetsledare och koordinatörer från Business Region Örebro. 4 anställda
Mandat	Samverkansplattform, Örebro kommun driver verksamheten. Regelbundna möten med ledningsgruppen Tillhandahåller information om tillgänglig mark etcetera Lyfter investeringsmöjligheter, Logistik hubb Jobbar med investeringar, etableringar, "technical visits" och expansionsinvesteringar samt varumärke
Finansiering	Region Örebro län finansierar verksamheten till hälften och är huvudman. Resterande finansiering kommer från de samverkande kommunerna med 10 kr/invånare. Örebro kommun och Region Örebro län går även in med in kind-resurser i form av tid.

Region Skaraborg

Organisation och uppdrag	Projekt men övergår i ett en permanent tillsvidareorganisation. Organisationen har en anställd men rekryterar och målet är att vara tre. Styrgrupp kommunstyrelsernas Ordförande, Där finns även representanter från olika utvecklingsprojekt. Ledningsgrupp näringslivschefer verksamhetsledare, veckovisa möten med case. Uppdrag Jobbar med investeringar, etableringar, technical visits och expansionsinvesteringar samt varumärke
Mandat	Regelbundna möten med ledningsgruppen Tar fram skräddarsydda erbjudanden kopplat till Invests och etableringar På efterfrågan från näringslivet skall man jobba mer med att attrahera kompetens. Tillhandahåller information om tillgänglig mark och lokaler Logistik, Möbeltillverkning, Fordonsindustri, Spelutveckling
Finansiering	Huvudman Skaraborgs kommunalförbund. Drivs av de 15 kommunerna inom förbundet. De växlar upp egna medel mot statliga 1:1 medel.

Invest in Norrbotten

Organisation och uppdrag	Aktiebolag Styrelse näringsliv och en politiker Styrgrupp vid Eruf projekt 5 anställda
Mandat	Tar fram skräddarsydda erbjudanden kopplat till invest och etableringar Uppdrag Jobbar med investeringar, etableringar, technical visits och expansionsinvesteringar samt varumärke Tillhandahåller information om tillgänglig mark, lokaler och

	<p>investeringserbjudanden. S3 ligger till grund för utpekade branscher. Turismnäring, Energilagring, Kolfiber, landbaserad fiskodling, testanläggningar (fordon, rymd och data), Datacenter, gruvnäring</p>
Finansiering	<p>Bolagiserat ägs 75% av region 25% av kommunerna Basfinansiering kommer från de 11 kommunerna baserat på befolkningsstorlek och från regionen. Tillskott med projektmedel både regionala och Eruf</p>
Invest in Dalarna	
Organisation och uppdrag	<p>Projekt Region Dalarna projektägare Uppdrag Jobbar med investeringar, etableringar, technical visits och expansionsinvesteringar samt varumärke Styrgrupp</p>
Mandat	<p>Tar fram skräddarsydda erbjudanden kopplat till invest och etableringar Tillhandahåller information om tillgänglig mark, lokaler och investeringserbjudanden. Nära samarbete med Dalarnas 15 kommuner, branschkluster och regionala näringslivsfrämjare Stålintusti, Gruvdrift, Spelutvecklande, Elnätverk, Avancerad tillverkning, Bioekonomi, Datacenter, Turism</p>
Finansiering	<p>Finansieras av regionen och regionalfonden "<i>Hållbart investeringsfrämjande genom strategisk samverkan</i>"</p>
Business Region Mid Sweden	
Organisation och uppdrag	<p>Projekt Region Jämtland – Härjedalen projektägare vilket anses positivt då de är "neutrala" Uppdrag Ta fram beslutsunderlag för investeringar, etableringar och expansion Styrgrupp består av näringslivschefer nu men de kommer att ta in representanter från näringslivet.</p>
Mandat	<p>Främja investeringar, nyetableringar, marknadsföra och utveckla Jämtland som etableringsort för nya företag och verksamheter. Näringslivskartläggning, lokaler och mark, finansiering och stöd, tillståndsärenden, inflyttarservice och nätverkande. Handel (Gräns?), Besöksnäring, IT sektor, Fordonstester, Gröna näringar, (Prisläget och tillgång till mark och lokaler) S3 styr val av branscher men har tagit fram egna strategier.</p>
Finansiering	<p>Projekt "Business Region Mid Sweden" finansierat av Tillväxtverket, Region Jämtland Härjedalen samt kommunerna i länet.</p>